

Andmekaitse Inspeksioon
Tatari 39
Tallinn 10134

Sotsiaalkindlustusamet
(taotluse esitaja)

TAOTLUS ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEKS TEADUSUURINGUS

Juhindudes isikuandmete kaitse seaduse (IKS) paragrahvis 6 sätestatust palun koostööstada

Uuringu pealkiri	„Kinnise lasteasutuse teenuse jätkutoe rakendamise uuring“
Kas poliitika kujundamise uuring (IKS § 6 lg 5) või	Jah
uuring hõlmab eriliigilisi isikuandmeid ja puudub valdkondlik eetikakomitee (IKS § 6 lg 4)	-
Palume eelmise kahe lahtri puhul valida üks vastavalt õiguslikule alusele, v.a olukorras, kui poliitika kujundamise uuringu puhul puudub valdkondlik eetikakomitee. Kui poliitika kujundamise uuringus töödeldakse eriliiki isikuandmeid, siis täita ka eetikakomitee otsuse lahter.	
Kas isikuandmete töötleja on määranud andmekaitse spetsialisti (sh tema nimi ja kontaktandmed)?	Jah. Ainike Alla Ainike.Alla@sotsiaalkindlustusamet.ee 5331 0765 Sotsiaalkindlustusamet, andmekaitse spetsialist.
Kas on olemas eetikakomitee otsus ¹ ? <i>Koostööstuse olemasolul lisada see taotlusele.</i>	Jah (TAIEK otsus nr 1398 on väljastatud 11.12.2024 ja lisatud taotluse lisadesse).
Kas osa uuringust toimub andmesubjekti nõusoleku alusel? <i>Kui jah, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.</i>	Ei (antud teadusuuringu osa keskendub seire-andmetikele, mille töötlemine toimub andmesubjekti nõusolekuta).

1. Vastutava töötleja üldandmed ²	Sotsiaalkindlustusamet, 7000 1975 Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn (+372) 612 1360; info@sotsiaalkindlustusamet.ee
1.1. Vastutava töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>analoozne registrikandega, kontaktisiku e-post, telefon</i>	Kontaktisik: Evelin Tamm Evelin.Tamm@sotsiaalkindlustusamet.ee 5307 6923

¹ IKS § 6 lg 4 - kui uuringus töödeldakse eriliiki isikuandmeid, on vajalik ka eetikakomitee koostööstus.
² Vastutav töötleja on uuringu läbiviija (tellija). Juhul, kui vastutav töötleja kasutab uuringu läbiviimisel teisi isikuid ja asutusi, siis on need teised isikud ja asutused volitatud töötlejad.

1.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	Pepleri 35, 51003 Tartu (Sotsiaalkindlustusameti Tartu kontor).
--	---

2. Volitatud töötaja üldandmed ³	<p>Käesolevalt on välja toodud volitatud töötaja lahtis lepingulise uuringupartneri Haap Consulting OÜ andmed.</p> <p>Haap Consulting OÜ 14383016 Tööstuse tn 31-7, 10413 Tallinn Telliskivi 57, 10412 Tallinn info@haap.ee</p>
2.1. Volitatud töötaja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>Aadress analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post ja telefoninumber</i>	<p>Vastutav uurija: ees- ja perekonnanimi: Laura Kalda akadeemiline kraad: magister amet: projektijuht-analüütik töökoht: Haap Consulting OÜ töökoha aadress: Telliskivi 57, Tallinn telefon: 55639986 e-posti aadress: laura@haap.ee</p> <p>Põhitäitja(d): ees- ja perekonnanimi: Age Toomla akadeemiline kraad: magister töökoht: Haap Consulting OÜ amet: projektijuht-analüütik</p> <p>Põhitäitja(d) ees- ja perekonnanimi: Judit Strömpl akadeemiline kraad: doktorikraad töökoht: Tartu Ülikool amet: sotsiaaltöö uuringute kaasprofessor</p> <p>Põhitäitja(d) ees- ja perekonnanimi: Ly Lõhmus akadeemiline kraad: magister töökoht: Haap Consulting OÜ amet: analüütik</p> <p>Põhitäitja(d) ees- ja perekonnanimi: Linda Tarto akadeemiline kraad: magister töökoht: Haap Consulting OÜ amet: analüütik</p> <p>Põhitäitja(d) ees- ja perekonnanimi: Liina Uudelt akadeemiline kraad: magister</p>

³ Volitatud töötajate loetelu peab olema ammendav ehk kõik volitatud töötajad peavad olema nimetatud. Kui taotluse esitaja on volitatud töötaja, peab taotlusele olema lisatud dokument, kust nähtub, et vastutav töötaja on volitatud töötajale andnud volituse inspektsioonile taotluse esitamiseks.

	<p>töökoht: Haap Consulting OÜ amet: analüütik</p> <p>Põhitäitja(d) ees- ja perekonnanimi: Beata Žarkovski akadeemiline kraad: magister töökoht: Tartu Ülikool amet: analüütik</p> <p>Põhitäitja(d) ees- ja perekonnanimi: Merle Purre akadeemiline kraad: magister töökoht: Haap Consulting OÜ amet: analüütik-projektijuht</p> <p>Vastutava uurija asutuse/ettevõtte seadusliku esindaja või tema kohusetäitja (üliõpilastööde puhul instituudi/õppetooli juhataja) nimi: Vastutava uurija asutus: Haap Consulting OÜ Asutuse seaduslik esindaja: Marleen Pedjasaar</p>
2.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	-

<p>3. Mis on teadusuuringu läbiviimise õiguslik alus?</p> <p><i>Nimetage õigusakt, mis annab Teile õiguse teadusuuringut läbi viia. Ei piisa viitest IKS § 6-le. Poliitikakujundamise eesmärgil läbiviidava uuringu puhul tuua välja volitusnorm, millest nähtub, et asutus on selle valdkonna eest vastutav. Akadeemilise uuringu korral võib see olla näiteks Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus või teadus- või arendusprojekti avamise otsus, leping vms.</i></p>	<p>Teadusuuringu läbiviimise õiguslikuks aluseks on IKS § 6 lg 5 ja SKA põhimääruse § 6 p 10, mille järgi on Sotsiaalkindlustusameti ülesandeks riiklike lastekaitseteenuste korraldamine.</p> <p>Täiendus: Samuti tugineb teadusuuring SKA põhimääruse § 6 p 14, millega on sätestatud osalemine tegevusvaldkonnaga seotud poliitika ning strateegiate, arengukavade ja õigusaktide väljatöötamisel ja rahvusvahelistes projektides.</p> <p>Käesolev uuring on läbi räägitud Sotsiaalministeeriumiga välisvahendite planeerimise protsessis, kus Sotsiaalministeerium on kinnitanud uuringu vajalikkust tegevuse kinnitamise ja rahastamise näol TAT-is „Laste ja perede toetamine“.</p> <p>Uuringu läbiviimine on kooskõlastatud Riigi Tugiteenuste poolt ja vastab teadus- ja arendusprojekti viiele põhiomadusele, mis kinnitab, et raport on (i) avalikult kättesaadav ning (ii) vastab teadus-arenduse kriteeriumitele (uudne, loominguiline, ettenägematute tulemustega, süsteemiline ja ülekantav).</p>
--	--

4. Mis on isikuandmete töötlemise eesmärk?

Kirjeldage uuringu eesmärgi ja püstitatud hüpoteese, mille saavutamiseks on vajalik isikuandmete töötlemine. Palume siin punktis selgitada kogu uuringut, mitte ainult taotluse esemeks olevat osa (näitaks ka nõusoleku alusel toimuvat uuringu osa). Kui osa uuringust toimub nõusoleku alusel, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.

Sotsiaalkindlustusamet osales 2019. aasta Riigikantselei innovatsiooniprogrammis projektiga, mille eesmärgiks oli välja töötada jätkutoe süsteem kõrge riskiga alaealise toetamiseks KLAT teenuselt lahkumise järgselt. Riigis puudus ühtne süsteemne ja koordineeritud jätkutugi kinnise lasteasutuse teenuselt või teistelt sarnase iseloomuga asutustest (nt Tallinna Laste Turvakeskus) väljuvatele lastele, sh vanglast vabanevatele noortele. Uuringud on näidanud, et neil lastel ja noortel puudub konkreetne ellu astumise plaan, sh sageli ka tugivõrgustik. Selle tagajärjel on nad kõrgemas riskirühmas nii sõltuvust tekitavate ainete kuritarvitamise kui ka õigusrikkumiste osas. Lisaks oli laste tagasilangus teenusele ligi 50%.

Innovatsiooniprogrammi raames töötati välja KLAT jätkutoe mudel, et toetada kohalikku omavalitsust teenuselt naasva lapse elukorralduse planeerimisel. Esialgset mudelit rakendati 10-ne lapsega, kes 2020.a suvel ja varasügisel lahkusid kinnise või poolkinnise lasteasutuse teenuselt. Pilotprojekti kaudu tekkisid taipamised ja 2021 arendati KLAT jätkutoe mudelit teenuseosutajatega edasi, mille tulemusel valmis täna kasutusel olev jätkutoe mudel.

Alates 1. november 2022 on kasutusel kinniste lasteasutuste teenuseosutajatel ja kohalike omavalitsuste lastekaitsetöötajatel KLAT jätkutoe mudel ja juhend. KLAT jätkutoe mudeli eesmärk on tagada, et lapse kogukonda naasmisel säilivad kinnises lasteasutuses saavutatud positiivsed muutused. Lapse kogukonda naasmise õnnestumiseks ja tagasilanguse miinimumini viimiseks on oluline järjepidev ja etapiline tegevuste planeerimine alates hetkest, kui last ümbritsev võrgustik otsustab lapsele taotleda kinnise lasteasutuse teenusele suunamiseks kohtumäärust.

Lapse võrgustik pöörab tähelepanu kogukonna ettevalmistamiseks, on oluline, et enne lapse kogukonda naasmist on saavutatud avatus ja valmisolek lapse kogukonda naasmiseks. Laps on kaasatud tema elu puudutavatesse aruteludesse ja ta saab kaasa rääkida otsuste tegemisel, mis on seotud tema heaolu tagamise ning tõstmisega. Lapse arvamust küsitakse ja lähtuvalt tema parimast huvist sellega ka arvestatakse. Selle tulemusel kujuneb lapsel teadmine, kuidas oma elu juhtida ja selle eest võtta eakohaselt vastutust.

Lapse kogukonda naasmise planeerimisel on oluline vastutus ja roll last ümbritseval spetsialistide võrgustikul, kes saavad võimalikult mitmekülselt toetada last ja teda kasvatavaid isikuid vastavalt oma ametirollile.

Kinnise lasteasutuse teenuseosutajad esitasid alates mudeli kasutusele võtmisest perioodil 01.11.2022-31.05.2024 regulaarselt Sotsiaalkindlustusametile seireandmestikke, et teenuseosutajatel ja Sotsiaalkindlustusametil oleks ühtne ülevaade teenusel viibivate laste jätkutoe rakendamise ning laste toetamisvajaduse olukorrast.

Täiendus: Seireandmete kogumise eesmärk oli saada ülevaade jätkutoe mudeli rakendamisest. Huvitusime, millised selle elemendid on praktikas kasutusele võetud ning millised aspektid vajavad veel Sotsiaalkindlustusameti poolset arendamist ja täiendavat tähelepanu. Samuti lootsime, et andmestikud pakuvad Sotsiaalkindlustusametile ja KLAT asutustele süstemaatilist ülevaadet lastest, kes võivad vajada lisatuge, kuna jätkutoe meetmeid ei ole kogukonda naasmise toetamiseks piisavalt rakendatud.

Seireandmete analüüsimise vajadus oli algusest peale teadlikult kavandatud, kuna andmete kogumise eesmärk oli saada süstemaatilist ülevaadet jätkutoe mudeli toimimisest ja võimalike

kitsaskohtade tuvastamisest. Seireandmestike eesmärki ja andmete hilisemat analüüsimist rõhutati ka kohtumistel teenuseosutajatega, et tagada ühtne arusaam andmete kogumise olulisusest ning nende kasutamisest edasisteks arendustegevusteks.

Seireandmestike kasutamine käesoleva uuringu raames täpsustus, kuna andmete kogumise käigus selgus, et analüüsi maht (seireandmestike tabelite hulk) on suurem kui algselt eeldatud. Lähteülesande täpsustamisel ilmnes, et jätkutoe mudeli rakendamise kohta põhjalike ja terviklike järelduste tegemiseks ei piisa üksnes seireandmete analüüsist – vajalik on kaasata ka seotud osapooled, sealhulgas teenuseosutajad, kohalike omavalitsuste lastekaitsetöötajad, lapsed ja lapsevanemad ning asenduskodud. Seetõttu laiendati uuringu metoodikat ning nähti vajadust viia läbi osapooltega vahetud intervjuud.

Arvestades uuringu suurenenud ulatust ja keerukust, otsustas Sotsiaalkindlustusamet hankida uuringu läbiviimiseks sõltumatu uuringupartneri, kes viib läbi nii kvantitatiivse andmeanalüüsi kui ka kvalitatiivsed intervjuud, tagades seeläbi uuringu põhjalikkuse ja usaldusväärse tulemuse.

Uuringu eesmärk on hinnata KLAT jätkutoe rakendamist ja mõju, s.h. analüüsitakse mudeli toimivust ja kitsaskohti/puudujääke ning tehakse ettepanekud KLAT jätkutoe mudeli arendamiseks, muutmiseks ja kinnise lasteasutuse teenusel viibivate laste teenusel viibimise ajal ja järgselt toetamise korralduse tõhustamiseks.

Uuring viiakse läbi nii teenusesaajate (lapsed ja nende vanemad, eestkostjad, asenduskodu esindajad) kui ka jätkutoe rakendajate seas. Lastekogukonda naasmise toetamisel on oluline vastutus ja roll erinevatel spetsialistidel, kes kuuluvad tuumikvõrgustikku ja laiendatud võrgustikku. Uuringusse kaasatakse KLATi osutajad, KOVi lastekaitsetöötajad (KLATil olnud lapse juhtumikorraldajad), muud kaasatud või jätkutuge rakendanud spetsialistid (nagu Ringist Välja mudeli rakendaja, KLATi ja jätkutoega kokku puutunud taastava õiguse spetsialist ja mitmedimensioonilise pereteraapia rakendaja). Samuti kaasatakse rakendustuge pakkuvad SKA esindajad.

Uuring on oluline Sotsiaalkindlustusametile kinnise lasteasutuse teenuse edasiste arenduste ja tegevuste planeerimiseks ning laiemalt kõrge riskiga käitumise ja mitmekülgse abivajadusega laste ning nende perede toetamisel.

Uuringu eesmärk on tuua esile jätkutoe sisuline rakendamine erinevate osapoolte poolt, fookusega kohaliku omavalitsuse ning kinnise lasteasutuse tegevustel. Andmeallikatenä kasutatakse intervjuusid: teenuseosutajad, lastekaitsetöötajad, lapsevanemad/eestkostjad, asenduskodu esindajad, lapsed (14-aastased või vanemad), SKA esindajad ning jätkutoe rakendamise seireandmestikke (täidetud teenuseosutajate poolt alatest mudeli kasutuselevõtmisest) ning dokumendianalüüsi.

Uuring kogub ja analüüsib andmeid kahest teemast lähtuvalt:

1. KLAT jätkutoe rakendamine ja tulemuslikkus ehk kuidas valmistati kogukonda naasvaid lapsi ette ja kuidas nad on selleks valmis, mh:
 - a) rakendamise hindamine jätkutoe mudeli seitsme komponendi (tegevuse) raames,
 - b) rakendamise takistuste, osapoolte täiendava toevajaduse ning lapse tagasilanguse põhjuste väljaselgitamine;
2. KLAT jätkutoe korraldus ja ettepanekud arendusteks, mh:
 - a) kuidas tagada KLATilt kogukonda naasva lapse edukas toimetulek,
 - b) jätkutoe mudelist arusaamise erinevused ja rakendamise takistused,
 - c) jätkutoe rakendustoe kogemus ja vajadused seoses rakendustoega.

Uuringu metoodika hõlmab:

- kvantitatiivset andmeanalüüsi (seireandmestik)
- kvalitatiivset andmekogumist ja -analüüsi (personaalsed süvaintervjuud sihtrühmadega).

Täiendus: Taotlusega küsime inspeksiooni kooskõlastust seireandmetike kasutamiseks ilma andmesubjektide loata. Intervjuude osas inspeksiooni kooskõlastust ei küsita- kvalitatiivse uurimismeetodi (intervjuude) läbiviimiseks on olemas TAIEK'i luba.

Uuringu analüüsi keskne sisend on uuringu raames tehtavad poolstruktureeritud süvaintervjuud. Intervjueeritavate sihtrühmade valimite koostamise tingimuseks on intervjueeritavate heterogeensus. Valimi aluseks on isikud, kes on 1) KLAT jätkutoe teenusel, 2) teistkordselt KLAT teenusel ning kes on saanud eelmise KLAT teenuselt väljumise järel KLAT jätkutoe teenust, 3) asendushooldusel viibiv KLAT teenusel jätkutoe teenust saanud laps, 4) olnud KLAT jätkutoe teenusel ning kellel on mõne teenusepakkujaga säilinud aktiivne kontakt. Intervjuudesse kaasatakse 12 last, 8 lapsevanemat/eestkostjat ning 4 asenduskodu esindajat.

Täiendus: Intervjuud toimuvad sisuliselt lapse/lapsevanemate/ eestkostjate nõusolekul, s.o kontaktandmeid ei edastata enne uuringu läbiviijale, vaid teenuse osutajad pakuvad sihtrühmale võimalust uuritavate endi nõusolekul uuringus osalemist. Kokkulepped uuringus osalemiseks tehakse asutuste kaasabil, kellel on kontaktandmed ja usalduslik kontakt lapsega/lapsevanemaga/eestkostjaga (KLAT teenusepakkujad, KOV laste heaolu spetsialistid, asenduskodude juhatajad). Teenusepakkujate kaasamine aitab tagada sihtrühma turvalisuse ning toetab uuringus osalejate huvide kaitset. Alaealise lapse puhul võetakse eelnevalt teenusepakkuja poolt ühendust lapsevanemaga/eestkostjaga ning pakutakse võimalust uuringus osalemiseks tagades uuringus osalejale anonüümsus. Teenusepakkujad täidavad vaid informeerija rolli ega oma juurdepääsu osalejate vastustele ega uuringutulemustele. Seega enne uuritavate nõusoleku saamist kellegi kontaktandmeid uuringu läbiviijale ei edastata ning kõik intervjuud lepatakse kokku ja toimuvad uuritavate nõusoleku alusel. Uuringu selle osa toimumiseks (intervjuude läbiviimiseks) on olemas eetikakomitee luba.

Seireandmetike analüüsis keskendutakse ajale, mil jätkutoe mudelit rakendati, lapse staatuse muutustele ja heaolu tagavatele teguritele (nt elukoht, haridus, usaldusisikuga kohtumised). Analüüs viiakse läbi esmalt võrdlevalt, (pakutud toetusmeetmed, aeg, elemendid, jätkutoe tulemused ja nende seos spetsiifiliste teguritega nagu toe tüüp või lapse individuaalsed vajadused), seejärel klasteranalüüsiga, et tuvastada sarnase profiiliga laste rühmad ja suurema tagasilanguse riskiga grupid. Lisaks analüüsitakse seireandmetike tekstilist sisu, et toetada kvantitatiivse ja kvalitatiivse analüüsi tulemusi ning pakkuda täiendavat konteksti. Selle eesmärk on mõista, kuidas jätkutoe mudelit on rakendatud ning milline on selle toimivus ning mis võiks vajada jätkutoe mudelis muutmist. Põhjalikumalt selgitatud punktis 9.2.

Uuringu tulemusena koostatakse lõppraport, mis sisaldab arendusettepanekuid ja soovitusi, metoodikaraport ning uuringu kokkuvõtte ingliskeelne tõlge. Raport esitatakse üldistatult, isikustamata kujul. Lisaks esitleb hankepartner uuringu tulemusi kuni kahel korral seminaridel, kus osalevad nii ministeeriumite kui ka kohalike omavalitsuste esindajad ning teised seotud huvigruppide esindajad. Tulemuste põhjal koostatakse terviklik analüüs, mis ühendab seireandmetest saadud tähelepanekud ja intervjuude käigus kogutud sisendi, pakkudes põhjalikku ülevaadet jätkutoe mudeli rakendamise toetades sealäbi poliitikakujundamist kõrge riskikäitumise ja mitmekülgse abivajadusega laste ning nende perede toetamiseks.

5. Selgitage, miks on isikut tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine vältimatult vajalik

uuringu eesmärgi saavutamiseks.

Seireandmestike eesmärk on hinnata jätkutoe mudeli rakendumist perioodil, mil laps viibis kinnise lasteasutuse teenusel. Fookus ei ole konkreetse lapse toimetulekul või abivajadusel. Seireandmestiku küsimused on koostatud viisil, mis minimeerib võimaluse last vastustes tuvastada. Põhiosa küsimustest eeldab jah/ei vastust (nt küsimus: "Esimene laiendatud võrgustiku koosolek on toimunud."). Lapse isikuandmeid, nagu nimi, isikukood või elukoht, ei küsita. Andmestikus kajastuvad siiski lapse teenusele suunamise otsuse number ning teenusele saabumise ja lahkumise kuupäevad. Suunamisotsuse number võimaldab Sotsiaalkindlustusameti volitatud töötajal vajadusel andmestiku konkreetse juhtumiga siduda.

Enamik küsimusi eeldab suletud vastuseid, siis sisaldab seireandmestik ka vabavälja lahtrid, kuhu võib lisanduda täiendavat teavet näiteks lapse abivajaduste või unikaalsete tunnuste kohta. Selle riski maandamiseks viib Sotsiaalkindlustusameti vastutav töötleja enne andmete volitatud töötlejale edastamist läbi täiendava kontrolli, mille käigus eemaldatakse isikut tuvastada võimaldavad andmed (nt nimed, täpne elukoht, kool jne) ja pseudonümiseeritakse need.

Kontrolli ja pseudonüümseks muutmise protsessi käigus eemaldatakse kõik tuvastamist võimaldavad andmed, nagu lapse ees- ja perekonnanimi, elukoht ning haridusasutus. Need asendatakse üldistatud nimetustega (nt "laps", "kool" või "linn"), et tagada, et andmestik ei sisalda tundlikku ega otseselt lapse isikut tuvastada võimaldavat teavet. **Täiendus:** Samuti on kontrollitud, et seireandmestikud ei sisalda lapse tervist puudutavat informatsiooni ning muid eriliiki andmeid, mis võimaldaks mingilgi moel lapse isikut tuvastada.

Seega ei sisalda seireandmestik isikut tuvastavaid andmeid, välja arvatud juhul, kui vabavastuse lahtrisse on ekslikult lisatud teenuseosutajate poolt täiendavat teavet. Ka selline teave eemaldatakse eelnevalt kirjeldatud protsessi käigus ning pseudonüümitud andmekogu edastatakse hankelepingu alusel uuringu läbiviijale.

6. Selgitage ülekaaluka huvi olemasolu.

Uuring on kaalukalt vajalik, sest see toetab kinnise lasteasutuse teenuse edasiste arenduste ja tegevuste planeerimist, pakkudes olulist sisendit kõrge riskikäitumise ja mitmekülgse abivajadusega laste ning nende perede toetamiseks. Samuti võimaldab uuring analüüsida jätkutoe rakendamist kohalike omavalitsuste ja kinniste lasteasutuste poolt ning teha ettepanekuid selle edaspidiseks tõhusaks korraldamiseks. Laiemalt võimaldab uuring arendada lapsesõbralikumaid lahendusi ja praktikaid, selgitada välja last ümbritseva sotsiaalhoolekande süsteemi kitsaskohti, arendada uusi ja täiendada olemasolevaid Sotsiaalkindlustusameti teenuseid. Seda nii kinnise lasteasutuse teenuse osutajate, kohalike omavalitsuste kui lapse ning tema pere toetamise tasandil.

Uuringu tulemusena toimuvad infoseminarid kohalikele omavalitsustele, kinnise lasteasutuse teenuse osutajatele ning partneritele, sh valmib aruanne ja teadusartiklid, mis aitavad paremini toetada laste naasmist tagasi kogukonda, ennetada tagasilangusi ning mõista süsteemi kitsaskohti riski-noorte abistamisel ja nendega töötamisel.

Uuringule annab lisakaalu Sotsiaalministeeriumi tegevuskava ja ministeeriumi poolne kinnitus tegevuse läbiviimiseks, mh rahastus välisvahendite kaudu (TAT „Laste ja perede toetamine“), mille raames edendatakse lastekaitse süsteemi ja hoolekandeteenuseid. Antud uuringu kontekstis on oluliseks just traumakogemusega ja kompleksprobleemidega laste vajadustele vastavate sekkumiste ja teenuste väljatöötamine ning arendamine. See näitab, et uuringu tulemused ei toeta mitte ainult

olemasolevate teenuste kvaliteedi parandamist, vaid aitavad kaasa laiematele strateegilistele eesmärkidele laste ja pere heaolu tagamisel.

7. Selgitage, kuidas tagate, et isikuandmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu.

Vajadusel loetleda täiendavaid kaitsemeetmeid privaatsuse riive vähendamiseks.

Andmete töötlemisel on põhjalikult kaalutud, milline on minimaalne vajalik andmestik, mis võimaldab uuringu eesmärgi saavutada. Seireandmestikus ei koguta laste delikaatseid isikuandmeid (nagu lapse ja pere nimi, isikukood, täpne elukoht jne) ega muid eriliiki isikuandmeid.

Andmesubjektil ei kaasne selle uuringu raames täiendavaid kohustusi, kuna uuringus kasutatakse juba varasemalt kogutud seireandmeid.

Täiendus: Sotsiaalkindlustusamet kinnitab, et seireandmestikes ei ole eriliiki isikuandmeid, sealhulgas terviseandmeid. See on eelnevalt kontrollitud ning enne seireandmestike edastamist viiakse läbi veel täiendav kontroll. Seega tagatakse, et uuringu läbiviimise käigus eriliiki andmed, sh terviseandmed uuringu läbiviijateni ei jõua.

8. Kuidas toimub andmete edastamine isikuandmete allikalt teadusuuringu läbiviijani?

Sealhulgas palume välja tuua milliseid töötlussüsteeme ja/või keskkondi (sh pilveteenus) isikuandmete (sh pseudonüümitud) töötlemiseks kasutatakse ning millises riigis ⁴ asuvad töötlussüsteemide/pilveteenuse pakkuja serverid.

Sotsiaalkindlustusamet säilitab andmeid turvatud võrgukettal piiratud ligipääsuga kaustas. Andmete edastamiseks kasutatakse riiklikku turvatud ühistöö keskkonda Kontor (kontor.rik.ee). Kontor keskkonnas saab dokumente jagada ainult nende kasutajate vahel, kes on Kontor keskkonda administraatori poolt lisatud ning kellele on antud vastavale dokumendile juurdepääsuõigus, samuti läbib kasutaja igakordselt autentimise. Lisaks krüpteeritakse andmed isikupõhiselt ID kaardi tarkvaraga.

Seireandmestikud antakse töövõtjale üle tellija poolt teenuseosutajatelt esitatud sisuga, mis on kontrollitud ning pseudonümiseeritud. Sotsiaalkindlustusamet on 26.09.2024 sõlminud uuringu läbiviijaga (Haap Consulting OÜ-ga) töövõtulepingu, milles on viidatud, et pooled täidavad kõiki kehtivaid andmekaitsealaseid ja infoturvet puudutavaid õigusakte. Haap Consulting OÜ-l puudub siinse uuringu raames juurdepääs isikuandmetele. See tähendab, et uuringuettevõtte Haap Consulting OÜ on pseudonümiseeritud andmete kasutaja/töötaja lepingulises suhtes Sotsiaalkindlustusametiga, mitte isikuandmete kaitse seaduse mõistes volitatud töötaja.

9. Loetlege isikute kategooriad, kelle andmeid töödeldakse ning valimi suurus.

Inimeste rühmad, keda uurida kavatakse ning kui palju neid on.

⁴ Isikuandmete edastamine on lubatud üksnes sellisesse riiki, millel on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Kui kasutatava keskkonna server ei asu piisava andmekaitsetasemega riigis, saab isikuandmete edastamine toimuda isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artiklite 44-50 alusel. Täiendav teave: <https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/isikuandmete-edastamine-valisriiki>. Kui kasutatava keskkonna server asub riigis, mis ei ole piisava andmekaitse tasemega, tuleb täita ka taotluse punkt 12. Edastamine tähendab ka isikuandmete hoidmist serveris.

Käesolevas uuringus võetakse vaatluse alla alates 01.11.2022-31.05.2024 aastast kinnise lasteasutuse teenuse jätkutoe mudeli rakendumise kohta täidetud 130 kinnise lasteasutuse teenusele suunatud lapse andmed, kes on kogukonda naasnud.

9.1. Tooge välja periood, mille kohta isikuandmete päring tehakse.

Periood, mille kohta isikuandmete päring tehakse: 01.11.2022 – 31.05.2024

9.2. Loetlege töödeldavate isikuandmete koosseis.

Tuua detailselt välja, milliseid isikuandmeid töödeldakse (nt ees- ja perenimi, isikukood, e-posti aadress jne) ning põhjendus, miks just neid andmeid on uuringu eesmärgi täitmiseks vaja. Vajadusel esitada taotluse lisana (nt tabelina).

Seireandmete sisuks on võrgustikukohtumiste elemendid, lapse heaolu elemendid (turvaline elukoht, haridusasutus/töökoht, varasemate konfliktide adresseerimine peres ja kogukonnas, huvitegevuste kättesaadavus jne).

Analüüsitavateks tunnusteks on aeg (teenusele sisenemise ja väljumise kuupäev, lapse ajajoon teenuste ja toe lõikes), lapse staatuse muutused (andmed selle kohta, kuidas laps jätkutoe raamistikus kohaneb), lapse heaolu tagamiseks tarvilike elementide tagamine (elukoht, haridusasutuse/töökoha vastuvõtt, lapse ja usaldusisiku kohtumised jne). Analüüs viiakse läbi esmalt võrdlevalt (pakutud toetusmeetmed, aeg, elemendid, jätkutoe tulemused ja nende seos spetsiifiliste teguritega nagu toe tüüp või lapse individuaalsed vajadused). Seejärel kasutatakse sarnase profiiliga laste tuvastamiseks klasteranalüüsi (teenuste ja toe lõikes eristuvad grupid; suurema tagasilanguse riskiga grupid).

Täiendavalt analüüsitakse uuringus kvalitatiivsete meetoditega täidetud seireankeetide tekstilist sisu (lahtrid „täiendav informatsioon“, õnnestumiste ja väljakutsete ning õppetundide ja tulevikusoovituste lahtrid). Kuna sellisel kujul andmete hulk, pikkus ja detailsuse aste on päringu tegemise eel teadmata, eeldame, et seireankeetide vabas vormis tekstisisu analüüsi tulemusi saab kasutada eelkõige ülejäänud kvalitatiivse ja kvantitatiivse analüüsi tulemuste toetamiseks, nt võimalike seoste märkamiseks ja täiendava konteksti pakkumiseks.

9.3. Loetlege isikuandmete allikad.

Nimetage konkreetsed isikuandmete allikad (nt registrid, küsitluslehed jne), kust isikuandmeid saadakse.

Isikuandmete allikaks on jätkutoe mudeli rakendumise ning lapse heaolu kohta varasemalt kogutud seireandmestikud, mille kinnise lasteasutuse teenuseosutajad on edastanud Sotsiaalkindlustusametile krüpteeritud kujul. Täiendavaid infokanaleid ega registreid isikuandmete saamiseks ei kasutata.

9.4. Kas andmeandjatega (andmekogu vastutava töötlejaga) on konsulteeritud ning nad on valmis väljastama uuringu eesmärgi saavutamiseks vajalikud andmed?

Andmekogu vastutav töötleja on Sotsiaalkindlustusamet, kellele kinnise lasteasutuse teenuse osutajad on varasemalt esitanud seireandmestikud. Sotsiaalkindlustusamet on kinnitanud valmisolekut andmed pseudonümiseerida ning väljastada need seejärel lepingupartnerile pärast Andmekaitse Inspektsiooni (AKI) loa ja kooskõlastuse saamist.

10. Kas kogutud andmed pseudonümiseeritakse või anonümiseeritakse? Mis etapis seda tehakse? Kes viib läbi pseudonümiseerimise või anonümiseerimise (vastutav töötleja, volitatud töötleja, andmeandja vms)?

<p>Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis selgitada, miks seda ei tehta.</p> <p>Täiendus: Seireandmed on vastutava töötleja (Sotsiaalkindlustusameti) poolt pseudonümiseeritud enne nende edastamist uuringupartnerile.</p> <p>Sealjuures täpsustab Sotsiaalkindlustusamet, et uuringu andmeid ei plaanita seostada intervjuu andmetega.</p>	
<p>10.1. Loetlege pseudonümiseeritud andmete koosseis.</p> <p>Täiendus: Pseudonümiseeritud andmeteks on suunamisotsuse number, mis eemaldatakse Sotsiaalkindlustusameti poolt enne uuringupartnerile edastamist.</p> <p>Samuti pseudonümiseeritakse kõik tuvastamist võimaldavad andmed, nagu lapse ees- ja perekonnanimi, elukoht ning haridusasutus. Need asendatakse üldistatud nimetustega (nt "laps", "kool" või "linn"), et tagada, et andmestik ei sisalda otseselt lapse isikut tuvastada võimaldavat teavet.</p>	
<p>10.2. Kirjeldage pseudonümiseerimise protsessi ja vahendeid. Kui kasutatakse koodivõtit, siis tuua välja, kes koodivõtit säilitab ja kui kaua säilitab.</p> <p>Täiendus: Vastutav töötleja (Sotsiaalkindlustusamet) viib läbi andmete pseudonümiseerimise ja edastab volitatud töötlejale pseudonümiseeritud andmed.</p> <p>Pseudonüümi võti (suunamisotsuse number) on vastutaval töötlejal (tellija esindajal Evelin Tammel) ning see eemaldatakse seireandmestikest kohe, kui oleme saanud AKI loa seireandmestike kasutamiseks käesoleva uuringu tarbeks.</p> <p>Pseudonümiseeritud andmed (suunamisotsuse number, ees- ja perekonnanimi, kooli nimi, linna nimi) eemaldab Sotsiaalkindlustusamet selle uuringu raames enne uuringupartnerile üle andmist, sest andmeid ei plaanita isikustatud kujule viia ega seostada intervjuu andmetega ega lapse suunamisotsusega.</p>	
<p>10.3. Tooge välja pseudonümiseeritud andmete säilitamise aeg ja põhjendus. Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis tuua välja andmete kustutamise tähtaeg. <i>Vähemalt kvartali ja aasta täpsusega.</i></p> <p>Uuringuga seotud isikuandmed hävitatakse hiljemalt kuue nädala jooksul uuringu lõppemisest, kuupäevaliselt kõige hiljem 15. detsembril 2025.</p> <p>Täiendus: Sealjuures kinnitab Sotsiaalkindlustusamet, et kõik seireandmestikud, sh Sotsiaalkindlustusameti käes olevad, kuuluvad 15.12.2025 kustutamisele nii uuringu tellija (Sotsiaalkindlustusameti) kui uuringu läbiviija (Haap Consulting OÜ poolt).</p> <p>Ühtlasi kinnitab Sotsiaalkindlustusamet, et edaspidi ei koguta seireandmestike kinnise lasteasutuse teenuse osutajatelt.</p> <p>Andmete hävitamise eest vastutab uuringu läbiviimise poole pealt Laura Kalda Haap Consultingust ning Sotsiaalkindlustusameti poolt tellija esindaja Evelin Tamm.</p>	
<p>11. Kas andmesubjekti teavitatakse isikuandmete töötlemisest? <i>Jah/ei</i></p>	<p>Täiendus: Jah</p>

11.1. Kui vastasite ei, siis palun põhjendage⁵	-
11.2. Kui vastasite jah, siis kirjeldage, kuidas teavitatakse.	Täiendus: isikuid teavitatakse uuringust Sotsiaalkindlustusameti veebilehel, kus on esitatud ka kõik vajalikud andmekaitsetingimused ja muu asjakohane teave läbiviidava uuringu kohta. Käesoleva taotlusvormi lisades on esitatud Sotsiaalkindlustusameti kodulehel avaldatav teavitustekst terviklikul kujul.
11.3. Kust on leitavad andmekaitsetingimused⁶?	Andmekaitselepingust, mis on sõlmitud Haap Consulting OÜ ja Sotsiaalkindlustusameti vahel 26.09.2024.

12. Kas isikuandmeid edastatakse kolmandatesse riikidesse⁷ <i>Jah/ei. Kui vastate küsimusele jah, siis täita ka järgnevad lahtrid.</i>	Ei
12.1. Loetlege riigid, kuhu isikuandmeid edastatakse.	-
12.2. Milliseid lisakaitsemeetmeid kasutatakse?	Haap Consulting OÜ-ga on sõlmitud andmekaitseleping.

Kinnitan, et taotluses esitatud andmed vastavad tegelikkusele.

Maret Maripuu
Sotsiaalkindlustusameti peadirektor
(allkirjastaja ees- ja perenimi)⁸

(allkirjastatud digitaalselt)
(allkiri ja kuupäev)

Marleen Pedjasaar
Haap Consulting OÜ asutuse seaduslik esindaja

(allkirjastatud digitaalselt)
(allkiri ja kuupäev)

Taotluse lisad⁹:

Lisa 1: Seaduse alusel loodud valdkonnapõhise eetikakomitee seisukoht (juhul, kui on olemas)	
Lisa 2: Hankeleping ja/või tehniline kirjeldus	
Lisa 3: Nõusoleku võtmise vorm või selle kavand	

⁵ Isikuandmete töötlemisest teavitamise kohustus tuleneb IKÜM-st, teavitamata jätmine on põhjendatud väga erandlikel juhtudel.

⁶ IKÜM-i kohaselt tuleb andmesubjektile esitada isikuandmete töötlemise kohta teave ehk nn andmekaitsetingimused, mis peavad vastama IKÜM art 12 – 14 sätestatule.

⁷ Isikuandmete edastamine on lubatud üksnes sellisesse riiki, millel on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Isikuandmete nn kolmandatesse riikidesse edastamine toimub IKÜM artiklite 44-50 alusel. Täiendav teave: <https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/isikuandmete-edastamine-valisriiki>.

⁸ Taotluse saab allkirjastada vaid isik, kellel on vastava asutuse/ettevõtte esindusõigus või teda on volitatud taotlust esitama. Kui allkirjastaja on volitatud taotlust esitama, siis esitada volitust tõendav dokument (volikiri, leping vms).

⁹ Kui nimetatud lisad ei ole, siis palume need kustutada.

Lisa 4: Küsimustik või selle kavand	
-------------------------------------	--